

OD REDAKCJI

Z RÓŻNYCH PERSPEKTYW

Tematem przewodnim tego numeru „Academii” jest zanieczyszczenie. Ujmowane wielorako, w zaskakującej mnogości perspektyw: genetyki i filozofii, techniki i ekologii, biologii i medycyny, lingwistyki i bibliistyki, archeologii i bibliotekoznawstwa.

Najwięcej artykułów dotyczy zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Wiemy, że to od niego zależy nasze zdrowie i nasz dobrostan, że o środowisko należy dbać. Ale czy wszyscy umiemy przełożyć to na język konkretów, który przemawia do wyobraźni? Wojciech Pol i Karolina Mierzyńska potrafią: „Według niektórych szacunków ludzie spożywają około 5 g mikro- i nanoplastiku na tydzień, co odpowiada wagowo karcie kredytowej czy plastikowej torbie na zakupy”.

Może dlatego, że dyskurs o środowisku jest często zbyt abstrakcyjny, eksploatujemy je bez miary. Przykładem ubiegłoroczna katastrofa ekologiczna w Odrze. Autorzy artykułu o niej, Łukasz Sługocki i Robert Czerniawski, uważają, że „użytkownicy korzystający nadmiernie ze środowiska powinni należycie rekompensować [mu] te straty”. Owszem, są różne „zielone podatki”, choćby opłata paliwowa, wliczana w cenę benzyny. Ale ponieważ nie widać ich na każdej fakturze, inaczej niż podatku VAT, wiele osób może nawet nie wiedzieć, że ponosi ich koszty.

Nie lubimy płacić podatków i nie chcemy się ograniczać. Tymczasem – postuluje Magdalena Płonka w rozmowie z Justyną Orłowską – „należałoby niezwłocznie ustalić limity na kupowanie rzeczy”. Czy jesteśmy na to gotowi?

Od ziemskiego środowiska najnowszy numer „Academii” prowadzi nas do kosmicznych śmieci, a stąd do zanieczyszczeń DNA w kopalnych szczątkach naszych przodków. O „zanieczyszczeniach” innego rodzaju też coś jest, np. o ingerencjach w księgi Starego Testamentu, motywowanych religijnie lub politycznie. Wszystkich spojrzeń na temat przewodni tego numeru nie da się tu wymienić, ale od czego jest spis treści?

To jest retoryczne pytanie, mimo to odpowiem: w „Academii” spis treści to ta część publikacji, od której można rozpocząć lekturę, ale na której nie sposób poprzestać.

PROF. DR HAB. MIROSLAW BAŃKO
 UNIwersYTET WARSZAWSKI

**Wojciech Łuka,
 Czterech jeźdźców
 Apokalipsy, 2020,
 akryl, olej, płótno**

Artysta malarz, plastyk, grafik i rysownik. Studiował na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego oraz na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika (Wydział Sztuk Pięknych). W latach 1991–2010 pracował w tym samym magistracie jako plastyk miejski Wydziału Architektury Urzędu Miasta Tychy. Od 1994 roku jest współtwórcą oraz członkiem kolegium redakcyjnego i kierownikiem działu graficznego miesięcznika „Śląsk”.

HTTPS://ARTINHOUSE.PL

MAGAZYN
 POLSKIEJ AKADEMII
 NAUK

nr 2/74/2023

kwartalnik

ISSN 1733-8662

nakład: 1500 egz.

© Polska Akademia Nauk

Biuro ds. Komunikacji
i Informacji Naukowej

pl. Defilad 1

00-901 Warszawa

www.pan.pl

www.academia.pan.pl

academia@pan.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Jolanta Iwańczuk

redaktor naczelna

nauki o Ziemi

jolanta.iwanczuk@pan.pl

Daniel Sax

redaktor, tłumacz

Marcin Pietras

nauki biologiczne

i rolnicze

Justyna Orłowska

dziennikarz

Dominik Wódz

redakcja językowa

Andrzej Figatowski

grafika

Marcin Kmieciński

edycja zdjęć

Anna Bielec

koordynator projektu

RADA NAUKOWA

Marek Konarzewski

prezes PAN

(przewodniczący)

Dariusz Jemielniak

(wiceprzewodniczący)

Andrzej Buko**Katarzyna Czarnecka****Patrycja Dołowy****Paweł Golik****Janusz Jurczak****Tomasz Kapitaniak****Marek Krawczyk****Krzysztof Nowak****Anna Zawadzka**

Druk:

Agencja Wydawniczo-
-Poligraficzna Gimpo